כך או כך, את „פסק הזמן עם התקשורת" שאותו ביקשו מר לילך וחבריו, איך בדעתנו לתת להם. אין אנו מאמינים, בפשטות, ב„פסקי זמן עם התיקשורת — כדי לתת לדברים את הזמן הטבעי לקידום."

במקום „פסק־זמן לקידום" — יקבלו מר לילך ועמיתיו תיזכורות חדשות לבקרים. כאן ומעל בימות אחרות.

ובמקום ש„ניתן להם כתף", כפי שהם מבקשים באותו מיכתב, יקבלו דבר אחר חיוני לא פחות באזור אחר של האנאטומיה.

„כל דרך אחרת בשלב זה תזיק לענייננו," הם כותבים עוד בפתשגן שלהם. בדיוק כך. והרי זו כוונתנו.

דווקא מתוך דאגתנו הכנה לאותה „נקודת ראות משותפת ומועילה בשם האומנות וטובת הכלל" (העברית, הה, העברית!) שבשמה הם מרשים לעצמם לפנות אלינו.

ו.ס.אליב ■

העיקר שכחנו

בלחץ העיתים, כמעט שכחנו את זאהי כרכבי. כמעט. ולא היינו סולחים לעצמנו על כך.

לא, אין הוא צייר חיפני. אף כי בחיפה לעולם אין לדעת. כך למשל: עד אתמול ראש פלוגות הביריונים של „הפועל" ופתאום — משורר בדימום. מה שקרה לשמואל ביאליק המפורסם בחיפה ייתכן־גם־ייתכן שיקרה כאן לכל אחד.

דברים הרי קורים בחיפה.

ובכן, מר זאהי כרכבי הוא נציג רק"ח בעיריית חיפה. לא כבוד גדול, אך בהחלט גם לא קטן. ובתור נציג רק"ח, אך טבעי היה שיצרף את קולו אל זה של עמיתיו הסופרים, המשוררים והעי־תונאים הערבים אמיל חביבי, סמיח אל־קאסם, סיהאם דאוד — כולם חברי מפלגתו — שחתמו ביחד עם עמיתיהם היהודיים על הכרוז בגנות הריסת ואדי סאליב תחת זרועות בולדוזרי גוראל. אחרי הכל, רובע ערבי או לא רובע ערבי לשעבר?

אבל זאהי כרכבי הוא אדם מקורי. להפתעת הכל — לא זה בלבד שלא התנגד. אדרבה, במועצת העיר חיפה שבה הוא מייצג, כאמור, את רק"ח, עמד ותמך — שומו שמיים! — בתוכניתו של הבוס הגדול גוראל. אכן, על האחרון נאמר שצדיקים מלאכתם נעשית בידי אחרים.

כשעמיתנו פנה השבוע למר כרכבי בתמיהה, השיב זה: א. שלרק"ח אין מדיניות מוסכמת בעניין ואדי סאליב (אתה שמעת את זה, החבר וילנר?) ב. שאין ברירה אלא לתמוך בתוכניתו של אריה גוראל, כי רובע ואדי סאליב ממילא כבר הרוס (לא כך, מר כרכבי, תהליך ההרס רק הולך ונשלם בימים אלה. אפילו לדיברי ראש־עיריית יש עדיין עשרות בתים שיש להם תקנה). ג. שלא ירוע לו כי תוכניתו של אריה גוראל לרובע אמנים מתייחסת רק ל־10 אחוז משטח הואדי והוא גם לא שמע דבר על התוכנית להקים בשאר השטח קריית־מישרדים וכו'. רד. שהוא יברר.

תברר, יא כרכבי, תברר.

אבל עד שאתה מברר ועד שיתברר לך (אולי עד אז באמת כבר ייהרסו הבתים האחרונים בואדי) יש לנו בעיה עם הלשונות הרעות. אלה אומרות שתמיכתך בגוראל קשורה איכשהו בעובדה שבנך הועסק במשך כמה שנים (עד לפני כשנה) בתור עובד־עירייה בעיריית חיפה (בתיכנון אדריכלי, אם אינני טועה). לפני כשנה פתח כרכבי ג'וניור מישרד לגראפיקה בעיר. עד כאן הלשונות הרעות. אם אומנם יש למישרד זה קשרים כלשהם עם העירייה — על כך לא ידעו גם הלשונות הרעות שלנו לומר דבר.

מובן שאיננו מאמינים אף לרגע שיש קשר כלשהו בין העובדות שהוכרנו. אדרבה, אנחנו משוכנעים שכל המקשר ביניהן כמוהו כמעליל עליך ועל בנך כרכבי ג'וניור עלילה שפלה.

אבל עד שאתה מברר, גם אנחנו מבררים.

כולם מבררים, יא כרכבי, והכל דורשי טובתך. להוכיח קבל עם ועדה שתמיכתך בתוכנית להפיכת רובע ואדי סאליב ל„פנינה אמנותית" נובעת רק מטעמים אסתטיים טהורים.

דווקא משום כך מובטח לנו שלא תתנגד אם ננצל הזדמנות זו לשלוח מכאן בירכת יישר כוח לחה"כ עבדל־וואהאב דראושה ביום פרישתו מן המערך של רבין־פרס.

מה הקשר?! — לא מתקשר, יא כרכבי, לא מתקשר בכלל.

נ. ביאליק ■

יהוה ואללה עורכים מילחמה

כשהגיע לישראל לפני שלושה שבועות לא עלה בדעתו של המשורר האמריקאי הנודע אלן גינזברג שהשיר הפופולארי ביותר בקובץ שיריו הדו־לשוני (תרגום עברי מול מקור אנגלי), קדיש ושירים אחרים, יהיה דווקא השיר יהוה ואללה עורכים מלחמה, אותו כתב בניו־יורק בשנת 1974.

אבל למאורעות יש היגיון משלהם וזה — מסתבר — משפיע גם על השירה. בן־לילה כמעט הפך השיר האנגלי־העברי לשיר־המחאה הפופולארי ביותר על רקע המרי האזרחי בשטחים הכבושים, וגינזברג נתבקש שוב ושוב לקרוא אותו בכל הופעותיו. השיא היה בקריאה רבת־רושם לפני קהל עשרות האלפים בהפגנת שלום עכשיו בכיכר מלכי ישראל בתל־אביב. בתמונה: אלן גינזברג קורא בכיכר מלכי ישראל.

ציור צבעוני העולם הזה

יְהוֹה בְּפִצְצַת אָטוֹם
אֱלֹהָה שׁוֹחֵט אֶת גְּרוֹנוֹת הַכּוֹפְרִים
צְבָאוֹת יְהוֹה מְבִיסִים אֶת הַשִּׁבְטִים הַשְּׁכֵנִים
הַאִם יִכְסוּ מִי יָם סוּף וְיִטְבְּיעוּ אֶת צְבָאוֹת אֱלֹהָה?

שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל סוֹגְדִים לְעֶגֶל הַזָּהָב
מֹשֶׁה שִׁבֵּר אֶת לוּחוֹת־הַבְּרִית.

זִלְמָן שָׁכְטֶר, הָרַבִּי מִלּוּבָּבִיץ' מָה אַתֶּם אוֹמְרִים
דְּבָרוֹת הָאֱבֶן שְׁבוּרוֹת עַל הַקַּרְקַע
סֹם הֶסּוּפִי מָה אַתָּה אוֹמֵר
הַאִם מַרְעִי הַנְּבִיא יְחוֹלְלוּ בְּמַעְגָּל
סְבִיב בֵּית־הַכְּנֶסֶת שָׁעָה שֶׁהַיְּהוּדִים מִתְפַּלְּלִים בְּזִקְנִים מְחֻשְׁמָלִים!

שְׁנֵי הָאֵלִים נוֹרָאִים! אֵימִים הֵם יְהוֹה וְאֱלֹהָה!
שְׁנֵיהֶם אֵלִים עֲקֵמֵי חֹטֶם, נְמוּלִים.
יְהוֹה אֱלֹהָה מִי מֵהֶם לֹא־מְצִיאוּתִי?
מִי הָאֲשֵׁלְיָה הַחֲזָקָה יוֹתֵר?
לְמִי צָבָא חָזָק יוֹתֵר?
פְּקוּדָתוֹ שֶׁל מִי מְפַחִידָה יוֹתֵר?
אֵיזֶהוּ הָאֵל שֶׁיִּשְׁמֹר עַל הָאֲגוֹ שֶׁלּוֹ בְּעֵדֶן? מִי יוֹתֵר בְּלֹא שֵׂכֶל?
מִי יָבוֹא בְּתָהוּם הָאוֹר?
עוֹלְמוֹת אֵלִים, אַנְשֵׁי מִלְחָמָה קַנָּאִים, בְּנֵי־אָדָם, חַיּוֹת וּפְרָחִים,
רוּחוֹת רְפָאִים רַעֲבוֹת, אֲפִלּוּ יְצוּרֵי גֵּיהִנּוֹם מִתִּים כֻּלָּם,
נְחָשׁ תַּרְנְגוֹל וְחֲזִיר יֹאכְלוּ זֶה אֶת זְנַב זֶה וְיֹאבְדוּ
כָּל הַיְּהוּדִים כָּל הַמּוּשְׁלָמִים יְמוּתוּ כָּל הַיִּשְׂרְאֵלִים כָּל הָעֲרָבִים
הַמִּילְיוֹנִים הָרוֹגְזִים שֶׁל קָאהִיר הַמּוּנִיָּה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם
דְּעוּ אֶת חֻלְּסוֹ הַמָּוֶת – צְבָאוֹת בְּמַעֲרָכָה!
שֶׁהִנַּחְתֶּם לְשִׁבְטִים לִנְדֹּד לְמַחֲנוֹת פַּח אֵצֶל חוֹמוֹת אִירוֹפָּה הַקָּרוֹת!
שֶׁהִנַּחְתֶּם לְמִילְיוֹן בְּנֵי־אָדָם לָשֶׁבֶת בְּעָרֵי מַסְכְּנוּת בְּמִדְבָּר בִּסְפָלֵי פַּח בִּידֵיהֶם!
אֲנִי יְהוּדִי צוֹעֵק אֱלֹהָה! בּוּדְהָא שְׁנְמוֹל!
נְחָשׁ מְגַנִּיב תְּפוּחַ לְגַן־הָעֵדֶן –
נְבִרִי, נוֹדֵד, קוֹרֵא הַקְרִיאָה הַגְּדוֹלָה!
אֵיזֶה נָבִיא יְלִיד אֲדָמָה זוֹ
קְשַׁר אוֹתִי לָעַד לְפַלֶּשְׁתִּינָה
מִקְפַּת צְבָאוֹת טַנְקִים, מְנוֹעֵי מַפְצִיצִים נוֹהֲמִים,
מַכְשִׁירֵי מַכ"ם מְחֻשָּׁבִים חֻשְׁמָלִיִּים?
אֵיזוֹ רוּחַ הִנְחַתָּה אֶת הַלֵּח"י הָאַצ"ל אֶל־פֶּתַח
סְפִּטֶמְבֶּר הַשְּׁחֹר?
מֵאִיר לַנְסְקִי? הֶשׁ נִיקְסוֹן? גְּנֶגְסְטֶר! רֹאשׁ־מֶמְשָׁלָה! מֶלֶךְ!
גֶּנֶרָל דַּיָּן בַּעַל הָעַיִן הָאֶחָת!
גּוֹלְדָה מֵאִיר וְקִיסִינְג'ֶר כָּבְלוּ אוֹתִי בְּכֶבְלֵי נֶשֶׁק?

הִיטְלֶר וְסְטָלִין שִׁלְּחוּ אוֹתִי לְכָאן!
וְיֵצֶמֶן וּבֶן־גּוּרְיוֹן שִׁלְּחוּ אוֹתִי לְבָאן!
נָאצֶר וְסַאדָאת שִׁלְּחוּ אוֹתִי לְכָאן!
עַרָפָאת שִׁלַּח אוֹתִי לְכָאן! הַמְּשִׁיחַ שִׁלַּח אוֹתִי לְכָאן!
אֱלֹהִים שִׁלַּח אוֹתִי לְכָאן!

בּוּכָּנְוַלְד שִׁלְּחָה אוֹתִי לְכָאן! וִיטְנָם שִׁלְּחָה אוֹתִי לְכָאן!
מַיְלִי שִׁלְּחָה אוֹתִי לְכָאן!
לִידִ'יצֶה שִׁלְּחָה אוֹתִי לְכָאן!

אִמִּי שִׁלְּחָה אוֹתִי לְכָאן!
נוֹלַדְתִּי בָּאן בְּיִשְׂרָאֵל, עַרְבִי
שְׁנְמוֹל, לְאַבִּי הָיָה בֵּית־קָפֶה קָטָן בִּירוּשָׁלַיִם
יוֹם אֶחָד בָּאוּ הַחַיָּלִים וְאָמְרוּ לִי לָלֶכֶת בְּמוּרָד הָרְחוֹב
יָדַי לְמַעְלָה
לָלֶכֶת מִכָּאן לָעַזָּה אֶת בֵּיתִי וְאֶת הָעֵסֶק שֶׁלִּי לְעוֹלָם!
הַיִּשְׂרְאֵלִים שִׁלְּחוּ אוֹתִי לְכָאן!

מִקְדָּשׁ שְׁלֹמֹה הַפִּירְמִידוֹת וְהַסְּפִינְקְס שִׁלְּחוּ אוֹתִי לְכָאן!
יְהוֹה וְאֱלֹהָה שִׁלְּחוּ אוֹתִי לְבָאן!
אַבְרָהָם יְאַמֵּץ אוֹתִי אֶל חֵזֶהוּ!
מוּחַמַּד יַרְאֶה לִי אֶת הַדֶּרֶךְ לְגַן־הָעֵדֶן!
יְשׁוּעַ שָׁלַח אוֹתִי לְכָאן לְהַצְלֵב!
בּוּדְהָא יִמְחֶה אֶת זִכְרֵנוּ וְיַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם.
הַיְּוִי־יוֹרְק טִימְס וְכוֹתֵב מַאֲמְרֵי הַמַּעֲרֶכֶת הֵיכֵל הַקָּאהִירִי שִׁלְּחוּ אוֹתִי לְכָאן!
קוֹמְנְטָרִי וְהַפַּלְסְטִין רֵיוִיו שִׁלְּחוּ אוֹתִי לְכָאן!
הַמִּזְמָה הַצִּיּוֹנִית הַבֵּינְלְאֻמִּית שִׁלְּחָה אוֹתִי לְכָאן!
פּוֹלִיטִיקָאִים סוּרִים שִׁלְּחוּ אוֹתִי לְכָאן! לְאֻמִּים פַּן־עֲרָבִים
גִּבּוֹרִים שִׁלְּחוּ אוֹתִי לְכָאן!
הֵם שׁוֹלְחִים צְבָאוֹת שֶׁיַּעַמְדוּ לְצִדִּי –
הָאֲמֶרִיקָנִים וְהָרוּסִים שׁוֹלְחִים מַפְצִיצִים טַנְקִים
סִינִים מְצָרִים סוּרִים עוֹזְרִים לִי לְהִלָּחֵם לְמַעַן בֵּיתִי
הַצּוֹדֵק זֶהֻמַּת נִשְׁמָתִי רוּחִי הַמְּדִינָה הַגְּבוּלוֹת
הַגּוּפָנִיִּים, הַשְּׁטָחִים שֶׁל הָאֲנִי הַמּוֹלֶדֶת
הַצִּיּוֹנִית שֶׁלִּי הַמּוֹרֶשֶׁת הַפַּלְשְׁתִּינָאִית
הָרְפּוּבְּלִיקוֹת הַדֵּיקְטָטוּרוֹת מְדִינוֹת הַמִּשְׁטָרָה הַסּוֹצְיָאלִיזְמִים
וְהַדֶּמוֹקְרָטִיוֹת הַקַּפִּיטָלִיסְטִיוֹת הַקּוֹמוּנִיסְטִיוֹת וְשֶׁל הָעוֹלָם הַשְּׁלִישִׁי
שׁוֹלְחִים כֻּלָּם נֶשֶׁק קָטְלָנִי לְעֶזְרָתֵנוּ!
אֲנַחְנוּ נַכְרִיעַ אֶת הָאוֹיֵב!
נְקַיֵּם אֶת זְהוּתֵנוּ הַנִּפְרֶדֶת! הִיסְטוֹרְיָה
גְּאֵה עַד אֵין קֵץ!

נְגַן בְּגוּפוֹתֵינוּ כָּאן עַל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת! אֶת הַגִּבְעָה
הַזֹּאת גֻּלְגָּלְתָּא לְעוֹלָם לֹא נִשְׁכַּח, לֹא נִטֹּשׁ
נִשְׁכֹּן בָּהּ עַד קֵץ הַיָּמִים
תַּחַת אֱלֹהָה יְשׁוּעַ יְהוֹה לָעַד אֲדֹנָי אֶחָד
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ אֲדֹנָי אֶחָד!
לֹא אֱלֹהָה אֶלָּא אֱלֹהָה!

אוֹי! אֲהָ! הֵא! אוֹי! אֲהָ! הֵא!
שָׁלוֹם! שַׁנְטִי! כֻּלָּאם!

ניו־יורק, 13 בינואר 1974

עברית: נתן זך ■